

UITBLINKERS

Van Malcolm Gladwell verschenen:

Het beslissende moment

Intuïtie

Wat de hond zag

Malcolm Gladwell

Uitblinkers

*Waarom sommige mensen succes hebben en
andere niet*

Vertaald door Judith Dijs

Uitgeverij Business Contact
Amsterdam/Antwerpen

Eerste druk, 2008

Elfde druk, 2013

© 2008 Malcolm Gladwell

© 2008 Nederlandse vertaling Judith Dijs

Oorspronkelijke titel *Outliers*

Omslagontwerp Zeno

ISBN 978 90 470 0606 0

D/2008/0108/969

NUR 730

www.businesscontact.nl

Voor Daisy

INHOUD

Inleiding

Het Roseto-mysterie

9

DEEL EEN: KANSEN

Hoofdstuk 1

Het Mattheuseffect

21

Hoofdstuk 2

De tienduizend-urenregel

43

Hoofdstuk 3

Het probleem met genieën, deel 1

79

Hoofdstuk 4

Het probleem met genieën, deel 2

103

Hoofdstuk 5

De drie lessen van Joe Flom 131

131

DEEL TWEE: DE ERFENIS

Hoofdstuk 6

Harlan, Kentucky

179

Hoofdstuk 7

De etnische theorie van vliegtuigongelukken

195

Hoofdstuk 8

Rijstvelden en wiskundeproefwerken

247

Hoofdstuk 9

Marita's overeenkomst

275

Epiloog

Een Jamaicaans verhaal

297

Noten 315

Dankwoord 327

Register 329

INLEIDING

Het Roseto-mysterie

‘DEZE MENSEN GINGEN DOOD DOOR OUDERDOM.
DAT WAS ALLES.’

— I —

Roseto Valfortore ligt ruim 150 kilometer ten zuidoosten van Rome aan de voet van de Apennijnen in de Italiaanse provincie Foggia. Het is een typisch middeleeuws dorpje, gebouwd rondom een groot centraal plein. Tegenover dat plein ligt het Palazzo Marchesale, het paleis van de familie Saggese, de voormalige grootgrondbezitter van dit gebied. Aan de ene kant leidt een galerij richting de kerk, de Madonna del Carmine – Onze-Lieve-Vrouw van Carmine. Smalle traptreden voeren naar de top van de heuvel, geflankeerd door dicht bij elkaar liggende huizen met rode dakpannen.

Eeuwenlang werkten de *paesani* van Roseto in de marmermijnen in de omliggende heuvels, of ze cultiveerden het veld in het terrasland in het dal. Ze moesten ’s ochtends zes of zeven kilometer bergafwaarts lopen, en ’s avonds maakten ze de lange tocht terug. Het leven was zwaar. De dorpsbevolking was nauwelijks geletterd en straatarm, en had weinig hoop op economische verbetering, totdat aan het eind van de negentiende het verhaal Roseto bereikte dat er een land van mogelijkheden was, aan de overkant van de oceaan.

In januari 1882 vertrok een groep van elf inwoners van Roseto (tien mannen en een jongen) naar New York. Hun eerste nacht in New York brachten ze door op de vloer van een café in Mulberry Street, in Manhattans wijk Little Italy. Daarna gingen ze verder westwaarts, en vonden uiteindelijk werk in een leisteengroeve 130 kilometer ten westen van de stad in de buurt van Bangor, Pennsylvania. Het jaar daarna vertrokken nog vijftien inwoners van Roseto uit Italië naar Amerika en een aantal leden van deze groep kwam eveneens terecht in Bangor, waar ze zich aansloten bij hun landgenoten in de leisteengroeve. Deze immigranten zonden berichten naar Roseto over de beloften van de Nieuwe Wereld en al snel pakte de ene na de andere groep uit Roseto zijn tassen en vertrok naar Pennsylvania, totdat de aanvankelijke stroom immigranten een stortvloed werd. Alleen al in 1894 vroegen twaalfhonderd bewoners van Roseto een paspoort naar Amerika aan, waardoor hele straten van hun oude dorp leeg kwamen te staan.

De inwoners van Roseto begonnen land te kopen op een rotsachtige helling die alleen met Bangor was verbonden door een steil pad met diepe wagenvoren. Ze bouwden dicht op elkaar staande stenen huizen van twee verdiepingen met leien daken in smalle straten die de helling op en af liepen. Ze bouwden een kerk die ze *Our Lady of Mount Carmel* noemden. De hoofdstraat waar de kerk aan lag, noemden ze Garibaldi Avenue, naar de grote held van de Italiaanse eenwording. In het begin noemden ze hun stad New Italy. Maar ze veranderden die naam al snel in iets dat geschikter leek, aangezien ze in het afgelopen decennium bijna allemaal uit hetzelfde dorp in Italië waren gekomen. Ze noemden hun stad Roseto.